

LUD

jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca i Redaktor: Książ Jan Palka

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 5\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2\$50 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Kurytyba — Avon. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Kurytyba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: do 3 razy należy przysłać 5\$000. — Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszcza się. Ogłoszenia można płacić znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 rejsów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Krzyżanowskiego, Kubisa, Majewskiego, w księgarni Dr Rydygiera

Rewolucyjny czyn Stanu Minas Geraes

Jak to Szan. Czytelnikom „Ludu” wiadomo, z upadkiem monarchji, którą mówiąc nawiasowo tak czule wspominają starsi polscy wychodźcy, bo naprawdę matką być im się starała, została wyrugowana ze szkół państwowych nauka religji. Jej nauczanie pozostawiono chęci i inicjatywie prywatnej i taki jej stan pozostał w całej Brazylii aż do dni ostatnich

Tymczasem Prezydent Stanu Minas Geraes, prawdopodobnie podejmując hasło ogłoszone przed laty w Europie na Wszechświatowym Kongresie Moralności, gdzie tylko delegaci angielscy (a jeżeli mi pamięć nie zawodzi i japońscy odważyli się głosić, iż chcą wytworzyć z zupełny typ człowieka i obywatela, w wychowaniu niekoniecznie trzeba się uciekać do współzynnika religijnego; wzięwszy, prawdę powiednie, pod rozwagę późniejsze szersze, a swego czasu głośne publiczne zastanawianie się byłego Prezydenta Republiki, A. Bernardesa, nad zatrważającą anarchją coraz więcej panoszącą się w tutejszych stosunkach państwowych i społecznych, dnia 13-go bieżącego miesiąca podpisał nie zwykły na tutejsze stosunki zwyczajowe i prawne dekret, wprowadzając napowrót do szkół państwowych Minas naukę religji! A tak rozpoczęła swe okolicznościowe przemówienie do obecnych:

„Panowie! Obecność Jego Eminencji Arcybiskupa, wpływ Jego poczytnego, jasnego i płynnego słowa, zjawienie się tutaj

najwyższej elity, umysłowej krótko mówiąc, najwyższych przedstawicieli publicznego sumienia Minas, nadało dokonaniu przed chwilą aktowi oświeczonej wyjątkowej wybitności. Wyznają, iż gdyby memu rządowi nie sądzonem było zaznaczyć się innemi poważnemi czynami, to ten już sam przez się byłby w stanie wyrzec decydujący zdrowotny wpływ na dalszy rozwój społeczny narodu Minas.

Sankcjonując powyższy akt, weselić się jako katolik, jako państwowiec i jako ciągle zainteresowany w dążeniu mającym podnieść moralnie naszą Ojczyznę! Cieszę się jako katolik, bo jestem przekonany, że w nauce katolicyzmu znajduje się główne źródło ku moralnemu wychowaniu młodych obywateli. Ja sobie wieszczę tego wydarzenia, które wpłata ostatecznie w wieniec chwały i prawodawstwa Minas ustawę, która odąd nam pozwala na obdarzenie naszych dzieci „dobrodziejstwami” religijnego wychowania; jak to ongiś było naszym własnym udziałem. Cieszę się jako państwowiec, silący się nad moralnym udoskonaleniem młodych współobywateli, albowiem jestem szczerze przekonany, iż bez wychowania religijnego ani jeden osobnik nie jest w stanie wznieść się na taki szczybel kultury społecznej, jakiego od niego wymaga prawdziwy demokracizm.

Panowie! Wartość narodów mierzy się ich moralnym dorobkiem, a tworzenie tego jest niepodobnięstwem, gdy się go nie oprze o węgielny kamień — religię.”

St. Bernadt.

Rząd polski również subdyduje prywatne instytucje emigracyjne, które mają na celu osiedlanie naszych mas w Peru, Brazylii i t. d.

Wydatkowanie milionów na kolonizowanie Ameryki południowej i wypchanie setki tysięcy złotych różnym prywatnym przedsiębiorstwom nie leży na pewno w naszym interesie.

Poco potężna szereg robotników polskich emigrują na obczyznę? Za chlebem.

Czyż w Polsce naprawdę nie ma dla nich miejsca?

A nasze Kresy Wschodnie Wołyn, Połesie, Wileńszczyzna z rozległymi terenami pustkowi i mokradł.

Czyż nie lepiej miliony przeznaczyć na osuszanie naszych „kolonji wschodnich”

Na przyszły tydzień WYJDZIE Kalendarz „LUDU” i „Przyjaciela Rodziny”

Wspaniała okładka kolorowa, treść urozniczona i niezwykle ciekawa, interesująca, wesola, zabawna i pouczająca.

Cena w redakcji i u agentów „Ludu” 2\$000, pojedynczo wysyłka 3\$000

Setki tysięcy hektarów niemytków, przy pomocy nakładu finansowego i pracy, można by użyć. W ten sposób zapewniłoby wszystkim bezrobotnym fizycznym i materialnym egzystencją.

Zwróćmy więc uwagę na wschód? Tam wysyłamy naszych „nadmorskich” obywateli!

Zamiast Peru, Brazylię, kolonizujmy nasze Kresy Wschodnie!

brazylijskiej na międzyparlamentarną konferencję handlową, senator Amado oświadczył w Berlinie przedstawicielowi prasy polskiej:

„Niebawem delegacja parlamentu brazylijskiego odwiedzi Polskę. Chcemy nie tylko zapoznać się z waszym wielkim krajem, ale równocześnie wizytować parlamentarzystów polskich, którzy dwa lata temu bawili w Brazylii. Senator Kurnatowski, przyjaciel osobisty naszego wiceprezydenta, urobił w Brazylii dla Polski taką opinię, że teraz każdy mąż stanu Brazylii czuje się w obowiązku myśleć o pięknej Polsce, traktował ją jako moralną przeciwwagę wszystkiego, co w Europie jest wyrotowane. Zanim przyjedziemy do Polski, niech pan powie, swoim rodakom, że dla każdego Polaka, przyjeżdżającego do Brazylii, nasze ramiona są otwarte.”

Oznaczenie polskich działaczy katolickich.

Ks. Kardynał Hlond, Prymas Polski, raczył przesłać za pośrednictwem Polskiej Misji Katolickiej w Paryżu pp. Szambelańczykowi z Bruay i Moskowi z Homecourt swoje fotografie wraz z odrębnym piśmie z błogosławieństwem w dowód uznania za ich ofiarną pracę.

P. Szambelańczyk jest górnikiem od szeregu lat zajmując stanowisko prezesa Związku Polskich Towarzystw Katolickich we Francji. Jego poświęcenie i zmysł organizacyjny, a przedewszystkiem serce katolickie zjednały mu dużo przyjaciół wśród naszego wychodźstwa i sprawiły, że wspomniany Związek należy do najsiłniejszych we Francji.

P. Mosiek jest nauczycielem w Homecourt, gdzie jako świetny pedagog z całym poświęceniem uczy dziatwę polską. Sam był górnik rozumie bardzo dobrze potrzeby rodzin górniczych pod względem wychowawczym. Jego szkoła należy do wzorowych we Francji i znajduje ogólne uznanie.

Zabawna przygoda księdza-motocyklisty.

W Kiejdanych zdarzył się następujący wypadek: jeden z miejscowych księży, będąc zapalonym sportowcem, zaprzęgnął przejechać się motocyklem. W tym celu począł zaznajmiać się z maszyną swego znajomego. Chcąc wykonać próbę ruszania z miejsca, książd

Wiadomości z Polski

Minister francuski oświadcza, że nienaruszalność Polski jest gwarantem pokoju.

W ostatnich dniach odwiedził Polskę francuski minister Przemysłu i Handlu p. Bonnefous.

Po swoim powrocie do Paryża podzielił się ze swoimi wrażeniami z prasą.

Minister Bonnefous oświadczył, że doznał pełnego uprzejmości i serdeczności przyjęcia tak ze strony członków rządu polskiego, jak ze strony wszystkich osób, z którymi wszedł w kontakt. Minister był ujęty do głębi duszy takimi dowodami serdeczności i wyniosł przekonanie, że serdeczność ta jest wyrazem przywiązania i przyjaźni, któremi cała Polska przejęta jest dla jego kraju.

Następnie minister Bonnefous odezwał się z ogromnym uznaniem o wystawie poznańskiej, nazywając ją jedną z najpiękniejszych wystaw, jakie widział. Wystawa świadczy wymownie o potęgę odrodzenia Polski. Nakazuje ona zupełne zaufanie do sił młodego państwa, tym, którzy mogli wątpić o jego przyszłości.

Podobnego wrażenia doznał minister Bonnefous, zwiedzając Gdynię, gdzie niemal każdego tygodnia wyrastają z ziemi nowe gmachy i wspaniałe urządzenia portowe. Świadczy to, mówił minister o wierze Polaków w przyszłość. Budo- wa swego portu Polska rozpoczęła w chwili, gdy sytuacja Europy była jeszcze niepewna. Jednak Polacy wzięli się do tej olbrzymiej pracy, ufni, że żadna komplikacja stosunków międzynarodowych nie pozbawi ich jej owoców. Gdynia stanowi najlepszą ochronę kerytarza pomorskiego.

Polska, którą widziałem oświadczył w zakończeniu minister Bonnefous, nie jest już Polaką cierpiącą i zgniebioną, Polską tylko postów i marzycieli, którą znało pokolenie,

stykające się z emigrantami polskimi. Dziś jest to Polska pracująca, zwyciężająca na wszystkich polach, pełna energii i nadziei na przyszłość. Cała Francja przyklaskuje temu wysiłkowi.

Mogę tylko powtórzyć, zakończył p. Bonnefous, to, co oświadczył poseł Locquin i to warzysząc mu parlamentarzyści francuscy w czasie nie dawnej podróży do Polski. Wszystkie stronnictwa polityczne Francji są jednomyślnie przekonane o konieczności zachowania Polski w granicach, wytkniętych przez Traktat Wersalski. Leży to w interesie ogólnego pokoju, który może być utrzymany tylko pod warunkiem, że każdy z narodów, stanowiących Europę, zachowa należne mu prawa.

Gdynia — Cud Polski.

Angielskie pismo „Daily News” pisze, że rozwój Gdyni prześcignął wszystkie inne możliwe przykłady, znane dotąd w cywilizacji europejskiej o ostatnich kilkadziesiąt lat. Nawet najbardziej szybko rozwijające się miasta angielskie nie dorównują pod względem tempa rozbudowie Gdyni. Autor podkreśla, że Gdynia, która 10 lat temu liczyła zaledwie 120 mieszkańców, obecnie liczy 30 tysięcy i osiągnie niewątpliwie za kilkanaście lat cyfrę 100 000 mieszkańców, będzie więc wielkim nowoczesnym portem. Widomą oznaką tego rozwoju, który niewątpliwie nastąpi, jest, według autora, nowa polska bandera, którą widzi się na morzu Bałtyckim i oglądać można w Londynie, a nawet w Nowym Jorku.

Delegat Brazylii o Polsce.

Przewodniczący delegacji

4 tysiące zabitych zajęcy w Polsce (Patrz strona trzecia).

Brazylija i Peru czy Kresy Wschodnie w Polsce

Korespondent „Rzeczypospolitej” podnosi zawsze ciekawy i interesujący przedmiot o emigracji.

Polska jest krajem, w którym przyrost ludności dosięga rocznie 350 tysięcy ludzi; jest to bardzo pociągający fakt dla znaczenia i siły narodu polskiego w przyszłości, ale nie starczy marzyć tylko o wielkości w przyszłości, trzeba po- myśleć obecnie gdzie roznieść tych ludzi, dać im ziemi, pracy, by mogli żyć uczoicie.

W Polsce może znaleźć środki do życia w obecnych warunkach zaledwie około 200 tysięcy obywateli, reszta zaś, to jest przeszło 100 tysięcy musi szukać pracy i chleba poza granicami kraju. Tereń dla naszej emigracji,

pisze korespondent — na obczyźnie są rozległe.

W ostatnich czasach zostały one powiększone o milion hektarów w Peru i około stu tysięcy hektarów w Brazylii.

Na osiedlenie w tych krajach ma być wysłane kilkaset tysięcy rolników.

Najciekawszem jednak jest to, że koncesje na te tereny otrzymały osoby prywatne i utworzyły z tego nowe źródło zarobku.

Konsekwencje interesu tego rodzaju, rzecz zrozumiała, muszą ponieść emigranci polscy.

To też za wszelką cenę ściągają się ze wsi polskiej i miast, tysiące ludzi i wysłała na obczyznę, by tam w dziewiczych lasach zakrwawionemi rękami wydzierać z ziemi — korzenie,

wsiadł na motocykl i nieoczekiwanie poruszył niewłaściwą dźwignię, skutkiem czego niebacznie wprawił maszynę w ruch, która, ku zaniepokojeniu jeźdźcy, pomknęła z szybkością 60 kilometrów na godzinę.

Książę, będąc doskonałym rowerzystą, zorientował się szybko w sytuacji i postanowił czekać aż do czasu, gdy się gazolina wyczerpie.

Zachowując odpowiednią ostrożność, książę pędził drogą i zatrzymał się dopiero za Wilkomiernem, skąd wrócił również tym samym motocyklem napelniwszy go ponownie benzyną. Ta krótka przejażdżka wyatańczyła, by nauczył się jeździć na motocyklu.

Z Brazylii

MANEWRY WOJSK.

W przyszłym tygodniu odbędą się wielkie manewry sił wojskowych lądowych, morskich i powietrznych.

Komendę nad wojskiem obejmie generał Azevedo Coutinho.

Manewry odbywać się będą w okolicy pomiędzy stacją Bangu w stolicy federalnej a Sepetida w stanie Rio.

NOWE ZNACZKI POCZTY LOTNICZEJ.

W przeciągu trzech miesięcy ukażą się nowe znaczki poczty lotniczej w cenie po 1 fr., 2 fr. 3 fr. 5 fr. i 10 fr.

Na znaczkach będą podobizny sławnych lotników: Bartholomeusa Gusmão, Angusta Severo, Santos Dumont i Ribeiro de Barros.

SPRZEDAŻ KAWY BRAZYLJSKIEJ POLEPSZA SIĘ.

Sytuacja zbytu kawy brazylijskiej poprawiła się wskutek przychylnego stanowiska kupców Północnej Ameryki.

Paraná.

STRASZNA KATASTROFA W CAMBARA.

W Cambara autobus, który przewoził robotników do Jacones, przewrócił się w biegu. Pięciu robotników litewskich zostało ciężko rannych.

OTWARCIE DROGI KOŁOWEJ S. PAULO — PARANA.

Otwarcie drogi łączącej São Paulo z Parana nastąpi w tych dniach w obecności prezydentów Julio Prestesa i Affonso Camargi oraz innych przedstawicieli władz obydwu stanów. Obaj prezydenci spotkają się na granicy stanów w miejscowości Capella Ribeira.

KURYTYBA.

BOLESNY WYPADEK.

Ubiegłej nocy, około północy na placu Tiradentes — jak donosi „A Republica” — odbywały się zebrań politycznych, wskutek których doszło do demonstracji. Policja usiłowała przywrócić spokój, i starała się nie dopuścić do dalszych manifestacji. W czasie uspokajania doszło do nieporozumień pomiędzy agentami policyjnymi a kapitanem Osman Medeiros, oficerem wojsk federalnych.

Nieporozumienie zakończyło się bardzo tragicznie, w skutek tego zranieniem kapłana; wkrótce kapitan wskutek rany wyzioną ducha w „Santa Casa”.

Wypadek ten wywarł bardzo przygnębiające wrażenie w mieście. Kapitan Osman Me-

deiros należał do najlepszych oficerów wojsk federalnych.

Zmarły osierocił żonę i pięcioro dzieci.

POGRZEB KAPITANA OSMANA MEDEIROS.

Pogrzeb tragicznie zmarłego kapitana Osmana Medeiros odbył się wczoraj rano przy udziale władz stanowych, wojskowych, municypalnych i licznej rzeszy ludzi.

ZAKAZ ZEBRAŃ.

Na skutek ostatnich zajęć niedzielnych szef policji, Dr Arthur Santos wydał zakaz urządzania wszelkich zebrań na placach i ulicach miasta.

Rio de Janeiro.

UROCZYSTOŚCI KU CZCI BŁOGOSŁAWIONEGO KSIĘDZA BOSKO.

W Rio odbył się katolicki Instytut św. Franciszka Salezego urządziła wielką uroczystość z okazji beatyfikacji ks. Bosko.

Po uroczystym nabożeństwie młodzież złożyła hołd prezydentowi Brazylii Dr. Washingtonowi Luis, J. E. kardynałowi z Rio, prefektowi i gubernatorowi stolicy.

O ZMIANĘ KALENDARZA.

W Rio odbyło się zebranie Komisji utworzonej przez Lebę Handlową, której zadaniem było rozpatrzyć sprawę wprowadzenia nowego kalendarza, według którego, jak już wspominaliśmy, miesiąc ma mieć 28 dni, zaś rok 13 miesięcy. Prezes komisji wypowiada się za wprowadzeniem nowego kalendarza jako doskonałego.

Komisja postanowiła zaprosić na dalsze zebranie senatora Paulo Frontin i wrócić się do arcybiskupa w Rio de Janeiro, ażeby i Stolica Apostolska przysłała swego przedstawiciela, któryby mógł wypowiedzieć się w imieniu świata katolickiego.

Nowy kalendarz przedstawia pewne korzyści, ale i także ma swoje słabe strony.

Każdy miesiąc zaczynałby się od niedzieli, ale, trzeba zmieścić obecną księgę handlową, kalkulacje procentowe, terminy płatności, co wprowadziłoby na kilka lat ogromne trudności. Tak samo wiele trudności zadłoby przeniesienie rocznicy, które przypadają w dniach 29, 30 i 31 miesiąca.

POMYSŁOWY ZŁODZIEJ.

Przedsiębiorstwo Przewozowe z Rio wysłało auto towarowe z ładunkiem w wartości 800 kontów. Do szofera przysiadł się jakiś jego znajomy. Za miastem na drodze Rio — São Paulo nagle nagło koło. Pociąg nie miał zapasowego koła, szofer zostawił swego znajomego ażeby pilnował samochodu a sam udał się do pobliskiego sklepu nabyć nowe koło.

Jakież było jego zdziwienie skoro po powrocie już z kołem, nie zastał ani samochodu, ani towaru ani przyjaciela.

Santa Catharina.

ZBIORY PSZENICZY.

Zbiory pszenicy na polach doświadczalnych w dystrykcie Teindade odbyły się pomyślnie, pomimo nieustannych deszczów.

Rio Grande do Sul.

UKAZANIE SIĘ OGROMNEGO WIELORYBA.

W pobliżu wybrzeża koło miasta Torres ukazał się ogrom-

ny wieloryb. budząc zainteresowanie ciekawej ludności nadbrzeżnej.

Kilka osób urządziło polowanie na ogromnego potwora, który jednak niewiele reagował na zabiegi rybaków.

RODACY! ZAPISUJCI SIĘ NA WYBORCÓW!

Iskierki z całego świata.

W Meksyku minister Spraw Wewnętrznych inżynier Canales zastosował do wyborów maszynę która usunie na dużych i fałszerstwa przy głosowaniu.

W Chinach skazano na śmierć 38 Rosjan i Chińczyka za działalność bolszewicką.

W Afganistanie zasiadł na tronie królewskim Assad-Ullah Iihan, brat Aman-Ullaha.

Ważne posiedzenie kongresu Federacji Międzynarodowej Prasy Technicznej pod przewodnictwem dyktatora Hiszpani Primo de Riverę uznało język polski za jeden z rządowych języków Federacji.

Dla upamiętnienia pobytu prezydenta Meisickiego w Nieświeżu, ks. Albrecht Radziwiłł ofiarował na dwa stypendja jego imienia w gimnazjum i seminarjum nauzczyckim w Nieświeżu po 40.000 zł i 20.000 zł na zasilenie funduszu harcerstwa.

Sąd okręgowy w Katowicach skazał Niemca Bernarda Seklera za szpiegostwo na korzyść Niemców na 1 rok więzienia.

300.000 cudzoziemców zwiedziło Polskę w ubiegłym roku.

Były premier Bartel zrzekł się mandatu poselskiego. Mac Donald udał się do Stanów Zjednoczonych, celem odbycia konferencji z prezydentem Hoover'em w sprawie morskiego rozbrojenia.

W Stanach Zjednoczonych zarejestrowano 6 majtków i 18 ludzi przemycających się z Brazylii do Ameryki Północnej.

Król afgański Habibullah rozkazał fabrykować pieniądze ze skóry.

Telegramy

W Polsce zmniejsza się liczba bezrobotnych; w maju było bezrobotnych 127.921 osób w lipcu 95.747, w sierpniu 91.512 bezrobotnych.

Dyrektor komisji Matej-szości Narodowych przy Lidze Narodów uda się na Górny Śląsk niemiecki, ażeby poznać sytuację mniejszości polskiej, a następnie uda się na Górny Śląsk polski by poznać sytuację mniejszości niemieckich.

W Niemczech wzrasta bezrobocie; we wrześniu zanotowano 912.000 bezrobotnych. We Francji stoją przed sądem przywódcy komunistów: Cachin, Doriot, Marty oskarżeni o działalność przeciw państwu.

W Austrii utworzył się nowy gabinet ministerjalny.

W Niemczech w mieście Essen komunisty uzbrojeni w rewolwery zaatakowali policję, która usiłowała przeszkodzić zebrań komunistów.

Wojska japońskie bro-

nią Harbin przed atakami so-wietów.

W Argentynie przeszedł gwałtowny huragan nad miastem San Francisco Madero, wyrządzając ogromne szkody.

Ze świata.

Niemcy.

ZGON WYNAŁAZCY GRUBY BEJ BERTY.

Niemiecki generał Dreger, wynalazca armat zważanych grubymi Bertami, przed kilkoma dniami zmarł. Największą sławę zyskała jego armata, która ostrzeliwała Paryż w 1918 roku i spowodowała katastrofę kościoła Saint Gervais.

Paryżanie byli wielce zainteresowani pewnego ranka kiedy pociski, przypisywane niewiadomym samolotom spadły na miasto z matematyczną regularnością, co dwadzieścia minut, według kierunku wyraźnie wskazywałego ten sam punkt ich wysyłania.

Jżeli pocisk pochodził z armaty, należało wnioskować, że obrzynanie miało być wyrazem z odległości 120 kilometrów.

Ustalono wkrótce istnienie armaty, jak i miejsce jej ustawienia w zajmowanym przez Niemców lasie Saint Gobin. „Gruba Berta”, jak ją wkrótce w Paryżu nazwano, bombardowała Paryż w dalszym ciągu, przyoznaczając czasami kilka ofiar, ludność paryska „oswoiła się” z nią wkrótce nie niepokojąc się zbytnio jej działalnością.

Po jakimś czasie samoloty francuskie, które ją odszukały i uszkodziły bombami pod stawy do tego stopnia, że zmusiły Bertę do milczenia.

Po zawarciu pokoju a może i przedtem Niemcy umieli jakoś sprowadzić Bertę incognito do Niemiec.

Kącik Teatralny

Gasi i Gaski.

Związek Amatorów Sueny w Kurytybie wystawił ubiegłej soboty nową, większą sztukę M. Betulskiego pod tytułem „Gasi i Gaski”.

Popularną, zabawną tę sztukę, pod reżyserją p. J. Ficińskiego, odegrał Związek Amatorów doskonale.

Bogata dekoracja, dobrane kostiumy, żywa akcja i gra artystyczna aktorów stawiają polski teatr w Kurytybie na wysokim poziomie w dziedzinie polskiej sztuki pięknej.

Jak już tytuł sztuki wskazuje, fabuła owija się w około kociąt i kobietek. Ofiarom kaprysów niewieścich są naturalnie mężczyźni.

Sztuka wzięta z życia i z życiem też była wykonana.

Główną rolę, bardzo trudną Cioci Balci wykonała p. Anielkowska — dobrze; prawdziwa ciotka, kapryśna, uparta, tyrantyzująca całe otoczenie swymi modami z lat ubiegłych.

Malowniczą rolę młodej rodziny z polskiej zagrody śląskiej tworzyli państwo Kłopotkiewiczowie, z ich córką Joasią, wykonane przez p. J. Ficińskiego, p. Kociuszyńskiego, p. Odakowską. Ludzie serdeczni, poczuli się szczerością, prostotą, otwartością, a nadzwyczajnie pogodą i humorem ducha.

Rola Kłopotkiewiczów, jakkolwiek nie była główną, to jednak wskutek świetnego wykonania wywarła się na pierwsze miejsce.

Joasia, miła polskie dziewczę z jasnymi włosami, o niewinnym sercu, żywa, skromna, dobra, odważna, przekorna to typ polskiego dziewczęcia w każdym calu.

Do czarnych postaci w sztuce poza ciotką Balcią miały należeć p. doktorowa odgrywana przez p. Ficińską, Wykonanie roli świętej, zalety jednak artystyczne lepiejby się uwidatniały w rolach jaśniejszych.

Weaslem i ożywieniem nie tylko sali ale i samej sceny był poczciwy starowina, kochołany profesor Cierpiszewski odgrywany przez p. Trojana. W podobnych rolach nikt mu nie sprosta; każde słowo, każdy ruch wywołać musiał salwy śmiechu i sympatii dla zacnego staruszka.

Dobrze również odegrali rolę p. p. W. Lachowska, H. Kulesówna, J. Kociuszyńska i Wójcikówna.

Wśród zalet zespołu teatralnego przebiegały i maleńkie braki i to w rolach męskich, drugorzędnych; musiano je tuszować nadmierem słów; tak samo wygłoszenie powinno było być staranniejsze i głośniejsze.

Rzucając okiem na całość, należy z uznaniem paść owoce wysiłki Związku Amatorów Sueny.

Oceniać to poczynają i nasi rodacy z Kurytyby, bo wypełnił salę niezgorzej.

Obchód Listopadowy w Abranches

Towarzystwo „Krola Władysława Jagiełły” z Abranches urządziło 10-go listopada, doroczną obchód 11-letniej rocznicy niepodległości Polski, na który zaprasza wszystkie sąsiednie towarzystwa z kolonii i z Kurytyby.

Obchód odbędzie się z następującym programem:

O godzinie 9-tej zebranie spraczonego towarzystwa w lokalu. O godzinie 10-tej wyjazd do kościoła na nabożeństwo wraz z muzyką i sztandarami. Po nabożeństwie powrót do lokalu towarzystwa gdzie odbędą się mowy, śpiewy i deklamacje dzieci szkolnych. Po obchodzie zabawa na wódnym powietrze, churasco, hostyja, kolo szaszłyka i t. p.

Sekretarz: Aleksander Chelicki

Nowy Zarząd Towarzystwa „Krola Władysława Jagiełły”

Na walnym nadzwyczajnym zebraniu Towarzystwa „Krola Władysława Jagiełły” w Abranches odbytem dnia 22-go września b. r. w obecności 120 członków, wybrano nowy zarząd składający się z następujących członków: Jan Paluszak prezes, Leon Kowalski wiceprezes, Aleksander Chelicki sekretarz, Rudolf Kowalski 2-gi sekretarz, Antoni Kowalski skarbnik, Józef Mkoś poverca, Jan Magor bibliotekarz.

Towarzystwo Polskie w Guarapuava

Wskazywaliśmy składe niniejszym podziękowanie p. Stanisławowi Garskiemu za dar w kwocie 1000, złożony na wykończenie domu, w którym będzie się mieścić nasza szkoła. Guarapuava, 8 września 1939. Prezes: Władysław Kamiński

„Oświata”

I gorliwi jej członkowie w trosce o emigrację, wydali i polecają do nabycia następujące utwory: dla Rodaków w Brazylii dzieła:

- 1) Rozmówki Polsko-Portugalskie, ks. J. Góralski. Cena 33, z przesyłką 38500.
- 2) Słownik Portugalsko-Polski — Dictionario Portugues-Polono ks. J. Góralski. Cena 16300, z przesyłką 168800.
- 3) Mała Gramatyka Języka Portugalskiego wraz z rozmówką ml. Cena 48000, z przesyłką 43500.
- 4) Słowniczek Polsko-Portugalski kolonistów w polskich w Brazylii ułatwiający niezmiernie zrozumienie całej pracy naszych rodaków na kolonjach. Cena 14000.

Pieniądzo można przelać i w znaczkach pocztowych — salach brazylijskich Wysyłka książek tylko za gotówką.

Adres: „Oświata”, Kurytyba Caixa postal 155 — Paraná.

FLY-TOX

Flai Tox perfumowany

Środek, który niszczy baraty, karapaty, pluskwy, komary, muchy, mrówki, pszczoły, moli, berner i inne szkodliwe owady niszczące drzewa lub jarzynie. Główny agent na stan Paraná.

Alberto Nigro

Rua I-ro de Março N 145, CURITYBA

Casa Vermelha

Eurico Fonseca & Cia.

Importowcy

Żelazno, naczynia kuchenne, szkło do okien, drut kolozasty, plugi, maszyny, farby, oleje, broń i amunicja, przyrządy rolnicze

stolarskie i t. p.

Adres telegr.: VERMELHA - Caixa postal Nr. 56.

Rua José Bonifacio Nr. 127 - Curitiba - Paraná

VANADIOL

Grande Tonico Phosphatado

Co dzieło wyjątkowe, jest recepturą na lektarstwo, ma właściwości lecznicze, które przynosi korzyść dla organizmu. Wskazywany jest przez lekarzy, którzy uznają go za najlepsze lekarstwo. Wskazywany jest przez lekarzy, którzy uznają go za najlepsze lekarstwo. Wskazywany jest przez lekarzy, którzy uznają go za najlepsze lekarstwo.

Bóle głowy

znikną w kilku minutach po zażyciu dwóch pigulek

Cafiaspirina

Doskonały ten preparat reguluje obieg krwi i przedko podnosi stan ogólnego zażolenia.

CAFIASPIRINA może być zażywana przez każdą osobę z pełnym zaufaniem, jest bowiem zupełnie nieszkodliwa.

Jest skuteczna na ból głowy, zębów, uszu, bóle nerwiczne i reumatyczne, przeziębienia, na przemożenie z powodu nocnej pracy i t. d.

Polski Hotel BRASIL

położony w pobliżu dworca kolejowego Piękne i wygodne pokoje wynajmuje się z utrzymaniem. — Przyjmuje się stolowników. Obiady wysyła się do domu. W każdym czasie są do nabycia ciepłe i zimne potrawy, oraz doborowe trunki i szurasko. Kuchnia doskonała. Ceny od 65 do 150 centów; na dłuższy czas bierze się taniej. Automobil na dwórku. Telefon 322 — Rua Floriano Peixoto 98. — Curitiba. Właściciel: Leopold Rejniak

Dr. Antonio Mesiano

Operator. Leczy choroby kobiece, pomaga w chorobach położniczych drogi moczowej i t. d. Konsultorium: Pharmacia Internacional, Rua 1-ro de Março 6, przyjmuje od 9-ej do 11-ej i od 4-ej do 6-ej. Rezydencja: Rua Carlos de Carvalho 784. — Telefon 159.

Wyjeżdża na zawołanie w każdej chwili nawet i w nocy.

DR. VIEIRA DE ALENCAR

Praktykował w paryskich berlińskich szpitalach. Klinika Chirurgiczna. Leczy choroby kobiece i drogi moczowe. — Diatermia i Bato Ultra — Violeta. Konsultorium: Rua 15 de Novembro 47 - 2 piętro (Palacio do Comercio) — Telefon, 1.162 — od 10-11 i od 3-5.

Rez. Avenida Iguassu 105 — Telefon 1023.

ELIKSIR „NOGUEIRA“

Jest używany skutecznie w następujących chorobach:

skrofuiy, bubony, choroby kobiece, cieczenie z uszu, wywiera fistulę, raka syfilistycznego, przyszcze, biały upływ, wzdry i narosie, świerz, reumatyzm, plamy skórne, niedomagania wątroby, bóle w pierśsiach, narosie na kościach, pulsowanie tętnic, i wogóle wszystkie choroby pochodzące ze krwi.

Wielce skuteczny środek czyszczący krew.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica, Rua Mar. Floriano Peixoto N 53, róg Praça Carlos Gomes. Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Co dzieńi pierwszorzedne pieczywo. Zawsze świeży szops Atlantica.

Jedyna Maszyna do Szycia

Phoenix

Tak dla użytku domowego jak i dla krawców, szwaczek, szewców, rymarzy i t. d. — Zawsze są do nabycia wszelkie dodatki do maszyn różnych przyrządów.

Sprzedaz na splaty.

RICARDO HOENE

RUA BARÃO DO RIO BRANCO 278 — CURITYBA. Filje: Rio Negro; przedstawicielstwo naszej firmy w Ponta Grossa, São Bento, Joinville, Ouro Verde, Tres Brás, Campo Largo.

Do farbowania wszelkich materiałów uważa się ogólnie za najlepsze tak zwane Farby BAYER

CARLOS LUHM — Rua Riachuelo 161 — Curitiba

Spróbuj, a powiesz Panie, że piwo POMBA jest najlepszym w Paranie.

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA DR. JORGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N 25 — Curitiba

Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastępowanie sztucznego pneumothora x przy osobach cierpiących na płucach. — Nowoczesny aparat Roentgena. — Diatermia. — Sztuczne ultra fioletowe, promienia jonizacyjne, Zystokopja i t. d. — Przyjmuje od godziny 10-ej do 11-pół od 1-6.

„A VEN CEDÓRA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych.

Cukierki malanowe, kokosowa, miętowa, cytrynowa, ananasowa, truskawkowa, bananowa, mleczna i gumowa. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Uprasza się Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najlepsze i najlepsze w Kuritybie. FRANCISZEK LACHOWSKI Curitiba — Rua Cabral N 53 — Curitiba

Polski Hotel „CENTRAL“

położony w samym śródmieściu Kurityby przy ulicy Ebano Pereira N 44 (róg ulicy 15 do Novembro), poleca czyste i wygodne pokoje wraz z utrzymaniem, po cenie od 6 do 12 milrejsów za dobę. Przyjmuje również pensjonistów za opłatą 100 milrejsów i więcej miesięcznie. CZESŁAW MAZUREK

tak podziobał dziecko, iż w ciągu 8 godzin zmarło.

NA GŁOWIE BIAŁE ŚWIATEŁO NA OGONIE CZERWONE

Władze indyjskie miejskie wydały rozporządzenie, mocą którego wszystkie słonie, które kruszą po ulicach miasta, winny być zaopatrzone w nocy w latarki z prądu ma być umieszczona latarka ze światłem białym z tyłu zaś z czerwonym.

Władze miejskie wydały rozporządzenie to z tego powodu, gdyż w ostatnich czasach zdarzały się liczne wypadki zderzeń słoni z samochodami.

w skutkach nie usprawiedliwiających wielkich pochwał.

W Polsce największą powagą w sprawach chorób grzybkowych Dr. Garbowski w Bydgoszczy, który wraz z panem Leszczenko, od kilku lat prowadzi doświadczenia z rozmaitymi preparatami przeciwko śnieci na pszenicy, dochodzi do wniosku, że mrożenie pszenicy w 0.1 proc. roztworze formaliny w ciągu 15 minut daje lepszy rezultat niż preparaty zagraniczne jak Uspulum, Germisan, Tilantina, Higason i inne. Do podobnych wyników doszła także i p. Feiduszko w Zakładzie uprawy roślin Uniwersytetu Poznańskiego, a Zakład doświadczałny w Kiszelnicy a następnie w Kościelcu robiąc doświadczenia nad tem samym zagadnieniem, dostadł do wniosku, że formalina użyta w roztworze 0.25 proc. (ciężar litra na 100 litrów wody) w ciągu 10 do 15 minut doskonale odkaża ziarno przy umiarkowanym sposobie użycia. Sołże według podanej rady nie wpywa na osłabienie siły i energii kielkowania, a dzięki szybkemu ulatnianiu się formaliny, ziarno zaprawione może być użyte na pokarm ludzi i zwierząt, przy innych preparatach jest zupełnie wykluczone. Najprostszym sposobem zaprawiania formaliną, który każdy rolnik może z łatwością u siebie zastosować, jest następujący: bierzemy beczkę drewnianą, wlewamy do niej naprzykład 20 litrów wody i 25 gramów formaliny, i dobrze to mieszamy. Wypujemy ziarno tyle by 10 cm. wody było powyżej ziarna, mieszamy przez 10 do 15 minut, zbierając starannie wszelkie pływające ziarno bo to są zbiorniki zarodków śnieci, zebrać ziarno paląc lub dając kurcom gdy ono całkiem wywietrzeje. W tym samym roztworze można moczyc następne partie zboża. W silniejszym roztworze formaliny lub dłużej niż 15 minut ziarno moczyc nie można, bo ziarno straciłoby siłę kielkowania. Formaliny można dostad w

Drogeria Miberva w Kuritybie, Prac. Tiradentes, w cenie 18 milrejsów wylch).

artykułów pism rolniczych krajów X. Fr. Zdzienbo. Kurityba 14 października 1939 r.

Po co Apolonja Węzelek wybiera się do Brazylii

Biurowa emigracyjna. Przy biurku chudy pan z cienkim papierosem w ustach. Słychać pukanie i wchodzi jakiś kobiecia troche zezowata, pokazująca w uśmiechu trzy zęby.

— Czego pani sobie życzy?

— Ja tu... względem jazdy do Brazylii...

— Jaki się pani nazywa?

— Apolonja Węzelek, kucharka z pierwszego piętra, a jakże, od państwa Suchenkiewiczów z Wilczego.

— A po co pani chcejechać do Brazylii?

— Bo tam ma być łatwiej o żeniadkę, jak tutaj, a że właśnie narzeczony mnie opuścił, więc...

— Dobrze, moja pani, a umie pani po portugalsku?

— Ja się portugalię nie potrzebuję, bo słyszałam, że tam są kolonisty Polaki i że można, jakby kto chciał, także po polsku.

— Ma pani rację, ale z obcynt też się rozmówić trzeba, zwłaszcza na okregie...

— Dla mnie okreg to nie szerególnego, bo już jeżdżiłam do Poocka. Ale chciałam się zapytać, że jakby przyszło do tego małżeństwa, to ja mam swoja warunki.

— Jakie?

— Musi być chłop, jak się patrzy, nie żaden stary ani chuderały. Wie pan, wolałabym zawsze coś młodszego, najlepiej jakiś gospodarz, obsiedziały na roli z końmi, z krowami...

— A świnki mogą też być? — dopytuje chudy pan z cienkim papierosem.

— Z przyjemnością.

— Woli pani blondyna, czy bruneta?

— Bronet może być też, ja tam proszę pana nie jestem, znowu taka grymasna.

— A jakie z wiktem?

— Niech pan napisze, że lubie schab, kapustę, kiełbase, śledzie, ogóreczki...

— A wódeczkę?

— Co to, no nie, bo przysięgałam, chyba czasem okazynie...

— No i co? Jeszcze?

— Wymawiam sobie wychodne najmniej trzy razy na tydzień...

— Jak to, od męża wychodnie?

— Mąż, panie, to także służba, ja już zwyczajna do wychodnego.

— A gdzież pani będzie chodzić?

— Do kina albo na nieszczyry.

— A czy pani niema jakich dolegliwości?

— Ojoj, jakie to ludzie ciężkawe! Ale jak mus powiedzieć, to powiem, czasem spierają się kolki, ale za to żołudek mam zdrowutki.

— Dzięki Bogu, a pieniądze ma pani no sztykactę?

— Jeszcze nie, ale zbiera się.

— No to zbieraj pani przedko, bo mamy właśnie trzech blondynów z krowami...

Gaz. War.

KURS PIENIEDZY:

Dolar	85440
Lira włoska	8440
Frank francuski	850
Angielski funt szterling	41016
Poz argentyński	31605
Frank szwajcarski	15058
Złoty polski	19006

Nowiny Rolnicze

Czem należy zaprawiać ziarno siewne

Artykuł niniejszy napisany został dla członków Kółka Rolniczego w Matsuzi w którym autor pracował długie lata i gdzie znalazł chętnych współpracowników przy zastosowaniu w rolnictwie różnych ulepszonych narzędzi rolniczych, na wozów sztucznych, środków odkażających zboża siewne a zwłaszcza w użyciu dwusiarzka węgla którego używano w Kółku Rolniczym około 80 litrów rocznie a który jak wiadomo służy do chronienia zboża przed robaczaniem. Ponieważ w tym artykule rozchodzi się o nowy środek odkażania zboża wynaleziony i zastosowany w Polsce na wielką skalę, więc sądzę, że może się przydad ogółowi rolników w Brazylii, dlatego ogłaszam go w „Ludzie” chociaż chcę gównażyć w pierwszym rzędzie jako podarunek dla moich byłych parafjan w Matsuzi. Wiadomo, że na powierzchni ziarna siewnego mamy cały szereg zarodników rozmaitych chorób grzybkowych, chociaż ich golem okiem nie widzimy. Zarodniki te wtrafiwszy w roli na sprzyjające warunki rozwoju, to jest na dostateczną wilgoć i ciepło, kielkują, rozwijają się, wytwarzają grzybnie, która roz-

rastając się uszkadza roślinę i powoduje częstejow a czasem całkowity jej zanik i obumarcie. Z takich chorób grzybkowych bardzo rozpowszechniona i bardzo znana jest mrzonka, czyli śnieć kamienna na pszenicy. Inne choroby są naprzykład pleśń śniegowa na życie, plamistość liści u pszenicy, żyta, owsa, jęczmienia, zgorzel chłobek na nasionach buracoznych, zaraza ziemniaczana i t. d. Na wiele z tych chorób rolnicy nie zwracają należytej uwagi, nie wiedząc, że powodują one znaczne nieraz zmniejszenie plonu, które się kładzie na karb nisurodzaju.

W Europie, rolnicy już się przekonali, że zaprawianie wszelkiego ziarna siewnego sownice się opłaca i dlatego stosują je tam na wielką skalę, odkażając nietylko ziarno pszenicy przeciw śnieci ale także wszelkie inne zboża. Pozostaje jednak pytanie, jakiego środka używać do zaprawiania ziarna, któryby działał skutecznie a był łatwym do użycia.

W handlu mamy całe dziesiątki szumnie reklamowanych środków, zachwalanych bardzo, które jednak

Pijcie tylko piwo prawdziwej marki „BODE“ BOCK - BIER z ATLANTYKI